NORAKSTS
Lieta Nr.A42835209
Lietvedības Nr.A3577-10/12

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā, 2010.gada 29.novembrī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnesis Dz.Melbārdis,

piedaloties pieteicējas *A.J.* pilnvarotajai pārstāvei *L.P.* un atbildētājas – Latvijas Republikas – pusē pieaicināto iestāžu Veselības ministrijas un Veselības norēķinu centra pilnvarotajām pārstāvēm *E.J.* un *A.D.*,

2010.gada 27.oktobrī Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc *A.J.* pieteikuma par labvēlīga administratīvā akta izdošanu – pienākuma uzlikšanu Veselības obligātās apdrošināšanas valsts aģentūrai kompensēt *A.J.* medikamenta *Dasatinib (Sprycel)* 70 mg 13 iepakojumu (iepakojumā 56 tabletes) iegādes izdevumus 100% apmērā, jeb 50208,60 latu apmērā.

Aprakstošā daļa

[1] 2009.gada 18.jūnijā Administratīvajā rajona tiesā saņemts *A.J.* (turpmāk – pieteicēja) pieteikums, kurā lūgts atcelt Veselības ministrijas (turpmāk – atbildētājs vai Ministrija) 2009.gada 21.maija lēmumu Mr.V-01-20Fiz.17/581 un uzlikt pienākumu Veselības obligātās apdrošināšanas valsts aģentūrai kompensēt pieteicējai medikamenta *Dasatinib* (*Sprycel*) (turpmāk arī – Medikaments) 70 mg 13 iepakojumu (iepakojumā 56 tabletes) iegādes izdevumus 100% apmērā, jeb 50208,60 latu apmērā.

Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2009.gada 25.jūnija lēmumu pieņemts pieteicējas pieteikums un ierosināta administratīvā lieta Nr. A42835209 par administratīvā akta izdošanu – pienākuma uzlikšanu Veselības obligātās apdrošināšanas valsts aģentūrai kompensēt Pieteicējai medikamenta *Dasatinib (Sprycel)* 70 mg 13 iepakojumu (iepakojumā 56 tabletes) iegādes izdevumus 100% apmērā, jeb 50208,60 latu apmērā.

[2] No lietas materiāliem izriet, ka Pieteicēja ar 2009.gada 16.janvāra iesniegumu lūdza Veselības obligātās apdrošināšanas aģentūrai kompensēt medikamenta Sprycel (Tab. *Sprycel* 70 mg iepakojumā 56 tabletes) iegādes izdevumus turpmākajam ārstēšanas periodam.

2009.gada 17.februārī Veselības obligātās apdrošināšanas aģentūra (turpmāk – Aģentūra) pieņēma lēmumu Nr.10/1.1-16/185, ar kuru nolēma kompensēt pieteicējai zāļu *Tab. Sprycel* 70 mg 13 iepakojumu (iepakojumā 56 tabletes) iegādes izdevumus 12 mēnešu ārstēšanās kursam, nosakot, ka maksimālā Aģentūras apmaksātā *Tab. Sprycel* 70 mg viena iepakojuma kompensācijas summa ir LVL 769.23 un kopējā maksimālā kompensācijas summa ir LVL 10000. Noteikts, ka starpību starp Aģentūras lēmumā norādīto kompensācijas apmēru par *Tab. Sprycel* 70 mg vienu iepakojumu un aptiekas norādīto viena iepakojuma cenu, kas veido LVL 4724,24, aptiekā saņemot zāles, jāsedz pacientam.

Ar Aģentūras 2009.gada 10.marta lēmumu Nr. 10/1.1-10/1509 grozīts Aģentūras 2009.gada 17.februāra lēmums Nr.10/1.1-16/185 daļā, kas attiecas uz starpību starp Aģentūras lēmumā norādīto kompensācijas apmēru par *Tab. Sprycel* 70mg vienu iepakojumu un aptiekas norādīto viena iepakojuma cenu, kas jāsedz pieteicējai, nosakot, ka šī starpība ir LVL 3092.97.

Minēto Aģentūras 2009.gada 10.marta lēmumu Nr. 10/1.1-10/1509 pieteicēja apstrīdēja Veselības ministrijā.

Ar Latvijas Republikas Veselības ministrijas 2009.gada 21.maija lēmumu Nr. V-01-20FĪZ.17/581 Aģentūras 2009.gada 17.februāra lēmums Nr. 10/1.1-16/185, kas grozīts ar Aģentūras 2009.gada 10.marta lēmumu Nr. 10/1.1-10/1509, atstāts spēkā negrozīts.

[3] Nepiekrītot Ministrijas pieņemtajam lēmumam, Pieteicēja to pārsūdzēja, iesniedzot pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā. Pieteikumu Pieteicēja pamato ar turpmāk minētiem argumentiem:

[3.1] Pieteicēja norāda, ka SIA „Rīgas hematoloģijas centrs" hematologu konsīlijs 2009.gada 11.augustā pieņēma slēdzienu (turpmāk – Slēdziens), atbilstoši kuram, joprojām par vienīgo viņas ārstēšanai derīgo medikamentu tiek atzīts *Dasatinib (Sprycel).* Terapijas ilgums, kurā pieteicējai jāturpina lietot Medikaments ir 12 mēneši (tātad – līdz 2010.gada 11.augustam).

Atbilstoši Slēdzienam, pieteicējai bez konkrētā Medikamenta lietošanas joprojām nav iespējams uzturēt dzīvības funkcijas, jo nelietojot Medikamentu strauji progresēs hroniskā mieloleikoze.

[3.2] Atbilstoši 2006.gada 31.oktobra Ministru kabineta noteikumu Nr. 899 (turpmāk – Noteikumi) 4.1.punktam valsts kompensē zāļu iegādes izdevumus 100% apmērā, ja pacientam konstatēta hroniska, dzīvību apdraudoša slimība vai slimība, kas izraisa smagu neatgriezenisku invaliditāti un kuras ārstēšanā ir nepieciešama attiecīgo zāļu lietošana, lai uzturētu pacienta dzīvības funkcijas.

Saskaņā ar Noteikumu pirmā pielikuma 5.14.8. punktu, mieloleikozes ārstēšanai paredzēto zāļu un medicīnisko ierīču iegādes izdevumi jākompensē 100% apmērā. Attiecīgi, ar minētajām Noteikumu normām atzīts, ka mieloleikoze ir slimība, kuras dēļ pacientam nepieciešamas zāles, lai uzturētu dzīvības funkcijas. Arī atbilstoši SIA „Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca" 2008.gada 10.jūlija hematologu konsīlija slēdzienam un SIA „Rīgas hematoloģijas centrs" 2009.gada 11.augusta hematologu konsīlija slēdzienam, bez Medikamenta lietošanas pieteicējai nebūs iespējams uzturēt dzīvības funkcijas.

Tajā pat laikā, atbilstoši Noteikumiem, nosakot zāļu iegādes izdevumiem paredzēto kompensācijas apjomu, vērā tiek ņemts arī tas, vai zāles ir iekļautas kompensējamo zāļu sarakstā. Izejot no tā, vai zāles ir iekļautas kompensējamo zāļu sarakstā, tiek piemērots viens no diviem Noteikumos noteiktajiem zāļu kompensācijas mehānismiem: vispārējais vai individuālais.

Individuālā kompensācijas mehānisma ietvaros zāļu iegādes izdevumi, cita starpā, tiek kompensēti gadījumos, ja pacientam noteiktā diagnoze ir iekļauta Noteikumu 1.pielikumā, taču attiecīgās slimības ārstēšanai paredzētās zāles nav iekļautas kompensējamo zāļu sarakstā.

Šādiem gadījumiem, kad pacientam noteiktā diagnoze ir iekļauta Noteikumu 1.pielikumā, taču attiecīgās slimības ārstēšanai paredzētās zāles nav iekļautas kompensējamo zāļu sarakstā, Noteikumu 100. punkts paredz, ka zāles kompensē apjomā, kas nepārsniedz LVL 10000 vienam pacientam 12 mēnešu periodā.

[3.3] Satversmes tiesa 2007. gada 28. februāra lēmumā lietā Nr. 2006-41-01 konstatējusi, ka demokrātiskā tiesiskā valstī valsts pārvaldei ir jātiecas nodrošināt taisnīgumu. Nav pieļaujama formāla apstrīdēto normu piemērošana, ignorējot faktiskos apstākļus, kas konkrētu gadījumu būtiski atšķir no citiem gadījumiem. Netipiskajos gadījumos iestādei ir tiesības atkāpties no tiesisko seku īstenošanas. Arī tiesai, konstatējot, ka pastāv īpaši faktiskie apstākļi, kas būtiski nošķir konkrētu gadījumu no citiem, ir tiesības atkāpties no attiecīgā normā paredzētu tiesisko seku īstenošanas.

Pieteicējas gadījums uzskatāms par netipisku, tāpēc Noteikumos paredzētā medikamentu kompensācijas maksimālā apmēra ierobežojuma piemērošana pieteicējas gadījumā nav pieļaujama, jo Medikaments ir ļoti efektīvs pieteicējai konstatētās slimības ārstēšanā, turklāt tas ir vienīgais specifiskais Medikaments, kas lietojams, lai nerastos slimības recidīvs.

[3.4] Pieteicēja norāda, ka konkrētajā gadījumā kompensācijas apmēra ierobežojumam līdz LVL 10000 gadā nav Satversmes spriedumā norādītā leģitīmā mērķa – nodrošināt pēc iespējas plašākā personu loka tiesības uz veselību, jo, kompensējot Sprycel (103,11 LVL dienā) Glivec (112,30 LVL dienā) vietā, valstij nerodas papildus izdevumi, tādejādi, nav objektīva

pamata apgalvot, ka tiktu liegtas tiesības saņemt medikamentus kādam citam pacientam. Tātad, gan Aģentūrai, gan Ministrijai ir jāņem vērā Satversmes tiesas iepriekš spriedumos paustais atzinums, ka atšķirīgai attieksmei nav objektīva un saprātīga pamata, ja tai nav leģitīma mērķa vai arī ja nav samērīgas attiecības starp izraudzītajiem līdzekļiem un nospraustajiem mērķiem.

Veselības ministrijai un Aģentūrai ir zināms *Sprycel* pārākums, gan izmaksu, gan ārstnieciskās efektivitātes ziņā attiecībā uz pieteicējas diagnozi - HML (hroniska mieloleikoze) hroniskā fāzē (C92.1) ar rezistenci pret *Glivec,* salīdzinot ar *Glivec,* kas ir iekļauts kompensējamo medikamentu sarakstā.

[3.5] Pieteicēja paskaidro, ka viņai nav naudas uzkrājumu un vidējā mēneša izpeļņa pēc nodokļu nomaksas 2008.gada decembrī bija LVL 665,68. Pat tajā gadījumā, ja pieteicējas mēneša ienākumi tiktu pilnībā novirzīti Medikamenta iegādei, pieteicējas viena mēneša ienākumi sastādītu tikai 21,5% no viena Tab. Sprycel 70mg iepakojuma vērtības. Tādējādi, izmantojot pārsūdzētā Veselības ministrijas lēmumā norādīto kompensējamo summu par vienu Tab. Sprycel 70mg iepakojumu, vienu Tab. Sprvcel 70mg iepakojumu pieteicēja varētu iegādāties tikai tajā gadījumā, ja pati piemaksātu summu, kas sastāda gandrīz četru mēnešu ienākumu kopsummu. Ņemot vērā iepriekš minēto, lēmums kompensēt pieteicējai LVL 769,23 no Tab. Sprycel 70mg viena iepakojuma vērtības nav izmantojams Medikamenta iegādei tā iemesla dēļ, ka pieteicējas ienākumi neļauj segt starpību starp Medikamenta aptiekas cenu un Aģentūras kompensēto summu pat par vienu Tab. Sprycel 70mg iepakojumu.

Tādējādi viens no Noteikumu mērķiem – kompensēt Medikamenta iegādes izdevumus personām, kurām zāles nepieciešamas, lai uzturētu dzīvības funkcijas, ar pārsūdzēto lēmumu ne tikai netiek sasniegts, bet gan tiek padarīts neiespējams. Formāli vērtējot, Aģentūra ir pieņēmusi, bet Veselības ministrija atstājusi spēkā lēmumu, ar kuru pieteicējai tiek kompensēti zāļu iegādes izdevumi LVL 10000 apmērā, taču faktiski, ievērojot Medikamenta izmaksas un kompensējamās summas sadalījumu, pieteicējai nav reālu iespēju izmantot tiesības uz zāļu iegādes izdevumu kompensāciju pat vienam zāļu iepakojumam. Apstrīdot Aģentūras lēmumu Veselības ministrijā, pieteicēja uz šiem apstākļiem norādīja un lūdza, lai gadījumā, ja Veselības ministrija noraida pieteicējas lūgumu par Medikamenta iegādes izdevumu kompensēšanu 100% apmērā visam ārstēšanās periodam, tiktu pieņemts lēmums par vismaz trīs Tab. *Sprycel* 70mg iepakojumu iegādes izdevumu kompensēšanu LVL 10000 apmērā. Taču Veselības ministrija Aģentūras lēmumu atstāja negrozītu, apzinoties, ka administratīvā akta formulējums ir tāds, kurš pieteicējai liedz iespēju izmantot tiesības uz Medikamenta iegādes izdevumu kompensēšanu.

[3.6] Viens no Noteikumu mērķiem ir nodrošināt personām Satversmes 111. un 93 .pantā garantētās tiesības. Bet konkrētāk, - panākt, lai personas, kurām ir smagas, dzīvību apdraudošas saslimšanas ar lielām ārstēšanai nepieciešamo zāļu izmaksām, saņemtu no valsts nepieciešamo palīdzību zāļu iegādes izdevumu kompensācijas veidā.

Lai gan *Glivec* un *Sprycel* izmaksas ir līdzīgas un pieteicējas diagnoze nav mainījusies, proti, pieteicējas slimība joprojām ir tāda, kas apdraud dzīvību, un tās ārstēšanai *Sprycel* ir efektīvs un vienīgais piemērotais medikaments, šobrīd Pieteicējas ārstēšanai nepieciešamā medikamenta izmaksas par vienu iepakojumu tiek kompensētas tik niecīgā apjomā, kas faktiski vispār liedz Pieteicējai iespēju iegādāties dzīvības uzturēšanai nepieciešamo medikamentu.

Lai pieņemtu administratīvo aktu, kas atbilst tiesību principiem un cilvēktiesībām, Ministrijai un Aģentūrai bija jāvērtē, vai lēmums kompensēt pieteicējai nepieciešamā medikamenta izmaksas tikai 10000 latu apmērā, nevis 100% apmērā, ir samērīgs ar to labumu, ko sabiedrība iegūst caur kompensācijas robežu ievērošanu. Vērtējot šo jautājumu, Aģentūrai bija jāapsver iepriekš izklāstītie apstākļi - tas, cik adekvātas ir pieteicējas materiālās iespējas iegādāties *Sprycel*, izmantojot kompensējamo summu; tas, ka pieteicējas diagnoze nav mainījusies, bet pirms rezistences izveidošanās pret *Glivec* valsts kompensēja gandrīz tādu pašu naudas summu, kāda šobrīd nepieciešama *Sprycel* iegādei; tas, ka atbilstoši ārstu konsīlija slēdzienam *Sprycel* ir pieteicējas vienīgā iespēja uzturēt dzīvību; tas, ka *Sprycel* pieteicējas

ārstēšanā ir ļoti efektīvs; tas, ka Ministrija ir valsts pārvaldes iestāde, kurai savā darbībā jāievēro gan Satversmes 111.panta, gan 93 .pantā nostiprinātās cilvēktiesības.

Konkrētajā gadījumā Aģentūra, pieņemot lēmumu par Sprycel izmaksu kompensēšanu tikai LVL 769,23 apmērā par vienu iepakojumu, ir rīkojusies veidā, kurš liedz pieteicējai iespēju saņemt pienācīgu valsts garantēto palīdzību medicīniskās palīdzības minimuma veidā un novedīs pie letālām sekām, jo bez *Sprycel* lietošanas iestāsies pieteicējas nāve. Tādējādi, atzīstams, ka lēmuma pieņemšanā, nosakot kompensācijas robežas LVL 10000 apmērā, Ministrija ir pārkāpusi pieteicējas cilvēktiesības, kuras paredzētas Satversmes 111. un 93 .pantā.

[4] 2009.gada 30.jūlijā Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā saņemti Latvijas Republikas Veselības ministrijas paskaidrojumi.

[4.1] LR Veselības ministrija paskaidrojumos norāda, ka pieteicējas apgalvojumam, ka Aģentūrai bija pienākums pieņemt lēmumu par medikamenta kompensāciju pieteicējai pilnā apmērā, nav tiesiska pamata.

Veselības ministrija paskaidro, ka Noteikumos tiek izdalīti divi kompensēšanas mehānismi:

1) Vispārējais – medikamentu kompensācija atbilstoši kompensējamo zāļu A, B un C sarakstam un Noteikumu 1. pielikumā iekļauto diagnožu ārstēšanai. Vispārējā kārtībā kompensējamie medikamenti ir:

a) ārstnieciski izvērtēti;

b) ekonomiski novērtēti.

2) Individuālais – ietverts Noteikumos Nr.899 XII. nodaļā „Zāļu un medicīnisko ierīču kompensācija individuālām personām", paredzot kompensācijas iespējas izņēmumu gadījumos, kad medikaments nav ārstnieciski un ekonomiski izvērtēts un bez konkrētā medikamenta lietošanas nav iespējams uzturēt pacienta dzīvības funkcijas. Šajā gadījumā nav pierādīta medikamenta terapeitiskā efektivitāte, atbilstība konkrētu slimību ārstēšanas shēmām un vadlīnijām u.c. nozīmīgiem faktoriem, kā arī nav medikamenta izmaksu novērtējums.

Noteikumu 4.punkts nosaka kompensējamo zāļu sarakstā (A, B un C saraksts) iekļauto zāļu kompensācijas kategorijas, jeb kompensācijas apmērus (robežās no 50% līdz 100%) pacientiem. Tas izriet no Noteikumu 3.punktā ieviestā terminu apzīmējuma:

„Kompensējamo zāļu sarakstā (saraksts, kurā iekļauto zāļu un medicīnisko ierīču iegādes izdevumus atbilstoši šiem noteikumiem sedz no kompensācijai piešķirtajiem līdzekļiem) iekļauto zāļu"

Pieteicējas pieprasītās zāles nav iekļautas Noteikumu 6.3.apakšpunktā noteiktajā kompensējamo zāļu sarakstā (A, B un C saraksts), kā arī diagnoze nav iekļauta Noteikumu Nr.899 1.pielikumā esošajā to slimību sarakstā, kurām zāļu iegādes izdevumi tiek kompensēti.

Veselības ministrija norāda, ka „kompensējamo zāļu sarakstā (A, B un C saraksts) iekļauto zāļu iegādes izdevumu kompensācija" un „zāļu iegādes izdevumu kompensācija individuālām personām" ir atšķirīgi termini un tiesiskās attiecības, kuras tie apzīmē, pakļaujas atšķirīgam tiesiskajam regulējumam Noteikumos Nr.899.

[4.2] Veselības ministrija paskaidro, ka Noteikumu Nr.899 92.2.apakšpunktā minētajā gadījumā Aģentūra saskaņā ar Noteikumu 95.punktu pieņem lēmumu par zāļu iegādes izdevumu kompensāciju 1.pielikumā noteiktā apmērā, izņemot 100. punktā minēto gadījumu. Noteikumu Nr.899 100. punkts satur atsauci, kas nosaka ierobežojumu saņemt zāļu iegādes izdevumu kompensāciju saskaņā ar XII nodaļas noteikumiem, paredzēto vienam pacientam 12 mēnešu periodā ne vairāk kā 10000 latu apmērā. No minētām normām izriet, ka Aģentūra, pieņemot lēmumu par Pieteicējas lūgumu zāļu iegādes izdevumus kompensē ne vairāk kā 10000 latu apmērā vienam pacientam 12 mēnešu periodā.

Saskaņā ar Noteikumu 100. punktu Aģentūrai lēmumā par zāļu iegādes izdevumu kompensāciju individuālai personai jānorāda iegādes izdevumu kompensācijas apmēru par vienu zāļu iepakojumu un gadījumos, kad tie pārsniedz minēto 10000 latu robežu, Aģentūras lēmumā norādīto starpību jāsedz pacientam, saņemot zāles aptiekā.

Saskaņā ar Noteikumu 101.punktu Aģentūra zāles konkrētajam pacientam piešķir ārstēšanas kursam nepārsniedzot 12 mēnešu periodu, pēc mīnētā perioda beigām pacientam atkārtoti jāvēršas Aģentūrā.

[4.3] Nav pamata pieteicējas apgalvojumam, ka Aģentūra pieņemot lēmumu nav ievērojusi Latvijas Republikas Satversmē nostiprinātās tiesības.

Veselības ministrija paskaidro, ka Ministru kabinets noteicis vienveidīgu Aģentūras rīcību gadījumos, kad personām bez konkrēto zāļu lietošanas nav iespējams uzturēt pacienta dzīvības funkcijas, Noteikumi Nr.899 neparedz Aģentūrai rīcības brīvību, pieņemot lēmumu par individuālu zāļu izdevumu kompensāciju.

Ņemot vērā, ka iestādei ir pienākums rīkoties atbilstoši tiesību normu prasībām, iestāde nevar izvērtēt tādus lietderības apsvērumus, kas balstīti uz to, lai rīkotos pretēji tiesību aktu prasībām.

Veselības ministrija paskaidro, ka zāļu iegādes izdevumu kompensācijas apjoms individuālām personām, kādā ir noteikta zāļu iegādes izdevumu kompensāciju, ir cieši saistīts ar valsts ekonomiskajām iespējām personu pamattiesību aizsardzībā. Veselības ministrija paskaidro, ka zāļu kompensācijai piešķirtais finanšu apjoms, tajā skaitā, individuāliem pacientiem paredzētais, ir ierobežots, tādēļ valsts resursu ierobežotība uzliek par pienākumu rīkoties ar tiem racionāli, nodrošinot Satversmē iekļautās tiesības. Veselības ministrijas skatījumā, neievērojot Noteikumu ierobežojumus tiktu apdraudēta citu pacientu tiesības saņemt zāles, kuras viņiem pienākas saskaņā ar normatīvajos aktos paredzētajām garantijām.

Veselības ministrija norāda, ka kompensējamo zāļu sarakstā tiek iekļautas zāles, kurām veikta ārstnieciskā un ekonomiskā novērtēšana (Noteikumu 22.punkts), kas ietver ārstēšanās izmaksu izvērtēšanu, lietojot attiecīgās zāles vai medicīniskās ierīces un to ietekmi uz kompensācijai piešķirtajiem līdzekļiem, kā arī jauno zāļu vispārīgo nosaukumu terapeitisko efektivitāti un izmaksas, salīdzinot ar citu pieejamo ārstēšanas veidu. Zāles, kuru izmaksas ir nesamērīgas ar to ārstniecisko efektivitāti, netiek iekļautas kompensējamo zāļu sarakstā. Kompensējamo zāļu sarakstā neiekļauto zāļu iegādes kompensācija netiek nodrošināta neierobežotā apjomā, bet gan ierobežota ar 10000 latu apmēru, jo pretējā gadījumā 100% kompensējot nesamērīgi dārgus medikamentus tiktu izlietoti budžetā paredzētie līdzekli, nodrošinot salīdzinoši mazākam pacientu lokam Latvijas Republikas Satversmē ietvertās tiesības.

Valsts budžeta līdzekļi, kas piešķirti zāļu iegādes izdevumu kompensācijai, ir ievērojami, bet tie joprojām ir nepietiekoši, lai nodrošinātu visu pacientu vajadzības.

Ja pacientiem, kuriem ir nepieciešamas individuāli kompensējamās zāles, tiks piešķirtas tiesības saņemt kompensāciju 100% apmērā arī tad, ja ražotāja noteiktā zāļu cena ir ekonomiski nepamatota un valsts budžeta finansiālajām iespējām neatbilstoša, izveidosies cita nevienlīdzība. Proti, paaugstinātu izmaksu zāļu kompensācijas rezultātā tiks izlietoti budžeta līdzekļi mazāka pacientu skaita vajadzību nodrošināšanai un palielināsies nenodrošinātās prasības citām pacientu grupām, kuru slimības tāpat ir pieskaitāmas pie hroniskām, dzīvību apdraudošām slimībām vai slimībām, kas izraisa smagu neatgriezenisku invaliditāti. Tādējādi, atšķirīgā attieksme pret personām ir objektīvi pamatota ar citu personu tiesību uz veselību ievērošanu, kā arī, ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, tā ir samērīga.

[5] 2009.gada 19.novembrī Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā saņemti Latvijas Republikas Veselības norēķinu centra paskaidrojumi. Veselības norēķinu centrs pievienojās Veselības ministrijas paskaidrojumiem, papildus norādot, ka Pieteicējas gadījums, ņemot vērā *A.J.* 2009.gada 16.jūnija iesniegumā pausto viedokli par Veselības ministrijas 2009.gada 21.maija lēmuma Nr.V-01-20Fiz.17/581 prettiesiskumu, pēc būtības neatšķiras no Satversmes tiesas izvērtētās situācijas, jo Satversmes tiesa ir sniegusi vērtējumu attiecībā uz citas personas tiesībām saņemt zāļu *Dasatinib (Sprvcel)* iegādes izdevumus pilnā apmērā un ir atzinusi to, ka Noteikumos Nr.899 ietvertais individuālais zāļu kompensācijas mehānisms (tajā skaitā noteiktais kompensācijas apmēra ierobežojums LVL 10000,00 apmērā 12 mēnešu ārstēšanās kursam) jau paredz kompensējamo zāļu sarakstā neiekļauto zāļu iegādes izdevumu kompensāciju individuālām (arī netipiskos apstākļos esošām) personām.

[6] Pieteicējas pārstāve tiesas sēdē pieteikumu uzturēja uz pieteikumā minēto argumentu pamata.

Atbildētāju pārstāves pieteikumu neatzina, pamatojoties uz Lēmumā un paskaidrojumos tiesai ietvertajiem argumentiem.

Motīvu daļa

[7] Tiesa, pārbaudot lietas materiālus un noklausoties administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumus, atzīst, ka pieteikums ir pamatots un apmierināms.

[8] Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 103.pantā noteikts tiesas pienākums, izskatot administratīvo lietu, pārbaudīt iestādes izdota administratīvā akta tiesiskumu un lietderības apsvērumus iestādes rīcības brīvības ietvaros. Administratīvā akta tiesiskums tiek vērtēts, pārbaudot, vai iestāde, to izdodot, rīkojusies saskaņā ar materiālajām un procesuālajām normām. Lietderības apsvērumi tiek vērtēti, pārbaudot, vai administratīvais akts izdots pamatoti un vai tas pārlieku neierobežo personas intereses, samērojot tās ar sabiedrības interešu aizsardzību.

[9] Lietā konstatēti turpmāk minētie faktiskie apstākļi:

[9.1] Pieteicēja ar 2009.gada 16.janvāra iesniegumu lūdza Veselības obligātās apdrošināšanas aģentūrai kompensēt medikamenta Sprycel (Tab. *Sprycel* 70 mg iepakojumā 56 tabletes) iegādes izdevumus turpmākajam ārstēšanas periodam *(lietas 11.lapa)*.

[9.2] 2009.gada 17.februārī Veselības obligātās apdrošināšanas aģentūra (turpmāk – Aģentūra) pieņēma lēmumu Nr.10/1.1-16/185, ar kuru nolēma kompensēt pieteicējai zāļu *Tab. Sprycel* 70 mg 13 iepakojumu (iepakojumā 56 tabletes) iegādes izdevumus 12 mēnešu ārstēšanās kursam, nosakot, ka maksimālā Aģentūras apmaksātā *Tab. Sprycel* 70 mg viena iepakojuma kompensācijas summa ir LVL 769.23 un kopējā maksimālā kompensācijas summa ir LVL 10000. Noteikts, ka starpību starp Aģentūras lēmumā norādīto kompensācijas apmēru par *Tab. Sprycel* 70 mg vienu iepakojumu un aptiekas norādīto viena iepakojuma cenu, kas veido LVL 4724,24, aptiekā saņemot zāles, jāsedz pacientam *(lietas 21.- 22.lapa)*.

[9.3] Ar Aģentūras 2009.gada 10.marta lēmumu Nr. 10/1.1-10/1509 grozīts Aģentūras 2009.gada 17.februāra lēmums Nr.10/1.1-16/185 daļā, kas attiecas uz starpību starp Aģentūras lēmumā norādīto kompensācijas apmēru par *Tab. Sprycel* 70mg vienu iepakojumu un aptiekas norādīto viena iepakojuma cenu, kas jāsedz pieteicējai, nosakot, ka šī starpība ir LVL 3092.97 *(lietas 23. - 24.lapa)*.

[9.4] Minēto Aģentūras 2009.gada 10.marta lēmumu Nr. 10/1.1-10/1509 pieteicēja apstrīdēja Veselības ministrijā .

[9.5] Ar Latvijas Republikas Veselības ministrijas 2009.gada 21.maija lēmumu Nr. V-01-20FĪZ.17/581 Aģentūras 2009.gada 17.februāra lēmums Nr. 10/1.1-16/185, kas grozīts ar Aģentūras 2009.gada 10.marta lēmumu Nr. 10/1.1-10/1509, atstāts negrozīts *(lietas 12.- 20.lapa)*.

[10] Ar Aģentūras 2009.gada 17.februāra lēmumu Nr.10/1.1-16/185 nolemts kompensēt pieteicējai zāļu *Tab. Sprycel* 70 mg 13 iepakojumu (iepakojumā 56 tabletes) iegādes izdevumus 12 mēnešu ārstēšanās kursam, nosakot, ka maksimālā Aģentūras apmaksātā *Tab. Sprycel* 70 mg viena iepakojuma kompensācijas summa ir LVL 769.23 un kopējā maksimālā kompensācijas summa ir LVL 10000. Noteikt, ka starpību starp Aģentūras lēmumā norādīto kompensācijas apmēru par *Tab. Sprycel* 70 mg vienu iepakojumu un aptiekas norādīto viena iepakojuma cenu, kas veido LVL 4724,24, aptiekā saņemot zāles, jāsedz pacientam.

Ar Aģentūras 2009.gada 10.marta lēmumu Nr. 10/1.1-10/1509 grozīts Aģentūras 2009.gada 17.februāra lēmums Nr.10/1.1-16/185 daļā, kas attiecas uz starpību starp Aģentūras lēmumā norādīto kompensācijas apmēru par *Tab. Sprycel* 70mg vienu iepakojumu un aptiekas norādīto viena iepakojuma cenu, kas jāsedz pieteicējai, nosakot, ka šī starpība ir LVL 3092,97.

Tiesa secina, ka šis lēmums ir uzskatāms par labvēlīgu administratīvo aktu, jo pieteicējai nav atteikts kompensēt zāļu izdevumus. Tomēr pieteicējas maksājamā summa ir tik liela, ka zāļu iegāde faktiski nav iespējama. Tāpēc pieteicēja ir vērsusies tiesā, lai panāktu vēl labvēlīgāka

administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējai zāļu iegādes izdevumi tiktu segti simts procentu apmērā.

[11] Kārtība, kādā kompensējami zāļu iegādes izdevumi individuālām personām, noteikta Noteikumos Nr.899 ietvertajās tiesību normās. Minētie noteikumi, pieņemti, pamatojoties uz Farmācijas likuma 5.panta 20.punktu.

Farmācijas likuma 5.panta 20.punktā ir noteikta Ministru kabineta kompetence noteikt ambulatorajai ārstēšanai paredzēto zāļu un medicīnisko ierīču iegādes izdevumu kompensācijas kārtību.

Ministru kabinets, pieņemot Noteikumus Nr.899, ir noteicis kompensācijas kārtības pamatprincipus, pirmkārt, nosakot, ka kompensējamo zāļu sarakstā iekļauto zāļu iegādes izdevumus sedz pacientiem, kuriem ir diagnosticēta kāda no šo noteikumu 1.pielikumā minētajām slimībām, ņemot vērā slimības raksturu un smaguma pakāpi un ievērojot noteiktos kompensācijas ierobežojumus un izrakstīšanas nosacījumus. Otrkārt, paredzot, ka kompensējamo zāļu iegādes izdevumus sedz, piemērojot noteiktas kompensācijas kategorijas.

Noteikumu Nr.899 4.1.apakšpunkts noteic, ka *I kategorijai paredzēta kompensācija 100% apmērā, ja pacientam konstatēta hroniska, dzīvību apdraudoša slimība vai slimība, kas izraisa smagu neatgriezenisku invaliditāti un kuras ārstēšanā ir nepieciešama attiecīgo zāļu lietošana, lai uzturētu pacienta dzīvības funkcijas*.

Noteikumos Nr.899 deklarēto pamatprincipu tālāka konkretizācija ir ietverta tiesību normās, kas noteic zāļu iekļaušanu kompensējamo zāļu sarakstā, kā arī cita starpā ir noteikta zāļu un medicīnisko ierīču kompensācija individuālām personām.

Noteikumu Nr.899 1.pielikums ietver slimības, kuru ārstēšanai paredzēto zāļu un medicīnisko ierīču iegādes izdevumi tiek kompensēti, nosakot konkrētas diagnozes, to starptautiskos kodus, kompensācijas apmērus un kompensācijas ierobežojumus.

Lietā nav strīda par to, ka Pieteicējas slimība – hroniska mieloleikoze – ir hroniska, dzīvību apdraudoša slimība, kuras ārstēšanā ir nepieciešama attiecīgu zāļu lietošana, lai uzturētu pacienta dzīvības funkcijas, kas atbilst Noteikumu Nr.899 4.1.apakšpunktā noteiktajai I kategorijai, kurai būtu piešķirama zāļu izmaksu kompensācija 100% apmērā.

[12] Kompensējamo zāļu sarakstu saskaņā ar Noteikumu Nr.899 10.punktu veido un uztur Veselības ekonomikas centrs (līdz 30.09.2009. – Zāļu cenu valsts aģentūra), kas pieņem lēmumu par zāļu iekļaušanu kompensējamo zāļu sarakstā, kompensācijas nosacījumu pārskatīšanu vai zāļu iekļaušanu citā sarakstā.

Lietā nav srīda par to, ka uz pārsūdzētā Lēmuma pieņemšanas brīdi Kompensējamo zāļu sarakstā Pieteicējas slimības – hroniskas mieloleikozes – ārstēsanai bija iekļautas tikai zāles Glivec (Imatinib), bet Pieteicējai nepieciešamās zāles – *Dasatinib (Sprycel)* 70 mg – nebija iekļautas kompensējamo zāļu sarakstā.

Zāļu iegādes izdevumu kompensāciju tādām personām, kurām konstatētā diagnoze nav iekļauta Noteikumu Nr.899 1.pielikumā, vai arī dzīvības funkciju uzturēšanai nav piemērotas nevienas no kompensējamo zāļu sarakstā iekļautajām zālēm, Ministru kabinets ir noteicis atsevišķu regulējumu, ietverot to Noteikumu Nr.899 XII nodaļā.

Noteikumu Nr.899 92.2.apakšpunkts noteic, ka Veselības norēķinu centrs (turpmāk saukts – VNC; uz Lēmuma pieņemšana brīdi šīs funkcija veica Veselības obligātās apdrošināšanas aģentūra (tekstā – Aģentūra)), pamatojoties uz personas iesniegumu, kam pievienots attiecīgās ārstniecības nozares ārstu konsīlija lēmums, ir tiesīga pieņemt lēmumu par zāļu un medicīnisko ierīču iegādes izdevumu kompensāciju individuāliem pacientiem. Minētos izdevumus kompensē zāļu iegādes izdevumu kompensācijai piešķirto līdzekļu ietvaros, ja diagnoze ir iekļauta šo noteikumu 1.pielikumā, un dzīvības funkciju uzturēšanai nav piemērotas nevienas no kompensējamām zālēm un medicīniskajām ierīcēm (nepieciešama tādu zāļu un medicīnisko ierīču lietošana, kas nav iekļautas kompensējamo zāļu sarakstā attiecīgajai diagnozei).

Savukārt Noteikumu Nr.899 95.punktā ir ietverta zāļu iegādes izdevumu kompensācijas apmērs un tās ierobežojums, kas noteikts 100.[1]punktā.

Noteikumu Nr.899 100.[1] punktā noteikts, ja paredzamie izdevumi pārsniedz šo noteikumu 100.punktā minētos izdevumus, Aģentūra lēmumā par zāļu kompensāciju norāda kompensācijas izdevumus par vienu zāļu iepakojumu. (..) Savukārt šo noteikumu 100.punkts paredz, ka Aģentūra šajā nodaļā (zāļu un medicīnisko ierīču kompensācija individuālām personām) paredzētajos gadījumos kompensē zāļu un medicīnisko ierīču iegādes izdevumus ne vairāk kā 10 000 latu apmērā vienam pacientam 12 mēnešu periodā.

Aplūkojot minētās Noteikumu Nr.899 tiesību normas kopsakarā (tulkojot tās sistēmiski), secināms, ka Ministru kabinets, atzīstot, ja pacientam konstatēta hroniska, dzīvību apdraudoša slimība vai slimība, kas izraisa smagu neatgriezenisku invaliditāti un kuras ārstēšanā ir nepieciešama attiecīgo zāļu lietošana, lai uzturētu pacienta dzīvības funkcijas, ir piešķirama kompensācija 100% apmērā (Noteikumu Nr.899 4.1.apakšpunkts), tomēr individuālos gadījumos, ja attiecīgās personai nepieciešamās zāles nav iekļautas kompensējamo zāļu sarakstā, tomēr ir noteicis zāļu kompensācijas apmēru individuālām personām ne vairāk kā 10 000 latu 12 mēnešu periodā.

Līdz ar to tiesa piekrīt Veselības ministrijai, ka Noteikumos ir izdalīti divi kompensēšanas mehānismi:

1) Vispārējais mehānisms – medikamenti tiek kompensēti atbilstoši kompensējamo zāļu A, B un C sarakstam un Noteikumu 1. pielikumā iekļauto diagnožu ārstēšanai.

2) Individuālais mehānisms – ietverts Noteikumos Nr.899 XII. nodaļā „Zāļu un medicīnisko ierīču kompensācija individuālām personām".

[13] Tiesa konstatē, ka Latvijas Republikas Satversmes tiesa ar 2008.gada 29.decembra spriedumu lietā Nr.2008-37-03 atzina Noteikumu Nr.899 100.punktu un 100.[1] punktu par atbilstošiem Latvijas Republikas Satversmes 91.pantam.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 17.panta piekto daļu, ja Satversmes tiesa attiecīgo tiesību normu ir interpretējusi spriedumā, iestāde un tiesa piemēro šo interpretāciju.

Tas nozīmē, ka arī tiesai ir saistoša Satversmes tiesas sniegtā tiesību normu interpretācija.

Piemērojot Satversmes tiesas sniegto Noteikumu Nr.899 interpretāciju, tiesa secina, ka noteiktie ierobežojumi, kas paredz segt zāļu iegādes izdevumus individuāliem pacientiem, ierobežojot maksimālo kompensācijas apmēru ar 10 000 latiem 12 mēnešu periodā ir samērīgi.

[14] Tā kā lietā konstatētie faktiskie apstākļi atbilst Noteikumos Nr.899 individuālajām personām noteiktajam tiesiskajam sastāvam (pieteicējai ir diagnosticēta Noteikumu Nr.899 1.pielikumā 5.14.9. punktā minēta slimība – „Mieloleikoze", kā arī zāles Sprycel (Dasatinib) uz Lēmuma pieņemšanas brīdi nebija iekļautas kompensējamo zāļu sarakstā), tad tad secināms, ka gan Aģentūra, pieņemot sākotnējo lēmumu, gan Veselība ministrija, pieņemot galīgo administratīvo aktu, ar kuru pieteicējai tiktu kompensēti zāļu iegādes izdevumi ne vairāk kā 10 000 latu 12 mēnešu periodā, ir vadījušās no rakstītajās tiesību normās noteiktā. Tomēr, tiesas ieskatā, lai gan pieņemtais Lēmums formāli atbilst tiesību normām, atbildētājs konkrētajā gadījumā nepamatoti nav ņēmis vērā īpašos apstākļus un nav vērtējis to, vai pieņemot šādu Lēmumu, netiek būtiski aizskartas Pieteicējas cilvēktiesības, kā arī to, vai šāds Lēmums ir uzskatāms par samērīgu.

[15] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 15.panta otro daļu iestāde un tiesa ievēro šādu ārējo normatīvo aktu juridiskā spēka hierarhiju:

1) Satversme;

2) likums;

3) Ministru kabineta noteikumi;

4) pašvaldību saistošie noteikumi.

No šīs tiesību normas izriet, ka iestāde, izdodot administratīvos aktus, tostarp arī obligāta rakstura administratīvos aktus (kāds faktiski ir Lēmums), primāri ir jāvadās no iepriekš minēto normatīvo aktu juridiskā spēka hierarhijas. Īpaši tas attiecas uz gadījumiem, kad ir konstatējams privātpersonas cilvēktiesību pārkāpums, turklāt tādu cilvēktiesību aizskārums, kas ir saistīts ar tiesībām uz dzīvību vai brīvību. Šādos gadījumos pat tad, ja ir jāizdod obligāta rakstura administratīvais akts, iestādei ir pamats vērtēt tā samērīgumu un taisnīgumu, bet gadījumā, ja

samērīgums un taisnīgums acīmredzami netiek ievērots, meklēt ceļus, kā uzlabot esošo situāciju, proti, informēt par to augstāku iestādi vai likumdevēju, lai tiktu veikti ārkārtas paskumi vai pat grozīts normatīvais regulējums.

Obligātā administratīvā akta mērķis ir noteikt precīzu iestādes izturēšanos visos normā paredzētajos tipiskajos gadījumos. Tādējādi likumdevējs ir garantējis tiesisko drošību un paredzamību gan privātpersonām, gan valstij. Tā kā likumdevējs ir pieņēmis, ka, iestājoties konkrētiem faktiskiem apstākļiem, valsts pārvaldei ir pienākums izdot noteikta satura administratīvo aktu, valsts pārvaldes iestādes rīcības brīvība šajā gadījumā ir samazināta līdz minimumam.

Tomēr demokrātiskā tiesiskā valstī valsts pārvaldei ir jātiecas nodrošināt taisnīgumu. Nav pieļaujama formāla apstrīdēto normu piemērošana, ignorējot faktiskos apstākļus, kas konkrētu gadījumu būtiski atšķir no citiem gadījumiem, kuros likumdevējs ir paredzējis noteiktu valsts varas izmantošanas veidu.

Netipiskajos gadījumos iestādei ir tiesības atkāpties no tiesisko seku īstenošanas. Tomēr šādai atkāpei ir jābūt pamatotai ar īpašiem, uzrādāmiem un pārliecinošiem argumentiem. Viens no šādiem gadījumiem varētu būt samērīguma pārbaude tad, ja ar obligāto administratīvo aktu tiek ierobežotas personas pamattiesības *(sk. Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2007.gada 28.februāra lēmuma lietā Nr. 2006-41-01 15.punktu)*.

Tiesas ieskatā lietā nepastāv strīds par to, ka ar Lēmumu faktiski tiek ierobežotas pieteicējas pamattiesības – tiesības uz dzīvību.

Tas nozīmē, ka atkāpe no Noteikumos Nr.899 noteiktajām sekām ir iespējama tad, ja tiek konstatēts, ka pieteicējas gadījums ir netipisks un, piemērojot Noteikumu Nr.899 tiesību normas, attiecībā pret pieteicēju netiek ievērots samērīguma princips un iegūtais rezultāts pret pieteicēju ir netaisnīgs.

[16] Netipisks ir tāds gadījums, kas izpilda visus likuma normas tiesiskā sastāva nosacījumus, taču ar to nesaraujami ir saistīti papildu apstākļi, kas būtiski maina šī gadījuma raksturu. Netipiskus gadījumus likumdevējs nav apzinīgi ietvēris savā likuma normā īstenotajā gribā, jo tas tos nav paredzējis (ja tas tos būtu paredzējis, tad, attiecīgā normas sastāva ietvaros definējot tipisko gadījumu, būtu tos iekļāvis). Tas līdz ar to attiecībā uz netipiskajiem gadījumiem nav izdarījis arī samērīguma apsvērumus un nav iekļāvis tos normā paredzētajās tiesiskajās sekās *(skat. Levits E., Samērīguma princips un obligātais administratīvais akts. Jurista vārds, 27.03.2007., Nr.13)*.

Samērīguma princips ir viens no principiem, kas ir vērsts uz taisnīguma īstenošanu. Taisnīgums ir likuma augstākā mēraukla. Tādēļ tiesiskām sekām taisnīgi jānoregulē attiecīgā tipiskā situācija, kas noteikta likuma normas tiesiskajā sastāvā *(skat. Levits E., Samērīguma princips un obligātais administratīvais akts. Jurista vārds, 27.03.2007., Nr.13)*. Ņemot vērā to, ka tiesiskajām attiecībām ir jābūt taisnīgi noregulētām tipiskajā situācijā, tiesa uzskata, ka vēl jo vairāk tiesiskajām attiecībām ir jābūt taisnīgi noregulētām arī netipiskā situācijā.

Arī Eiropas drošības un sadarbības organizācijas (EDSO) 1990.gada Kopenhāgenas konferences par cilvēka dimensiju nobeiguma dokumentā atzīts, ka likuma vara nenozīmē tikai formālu legalitāti, kas nodrošina regularitāti un konsekvenci demokrātiskas kārtības sasniegšanā un ieviešanā, bet arī taisnīgumu, kas balstīts uz cilvēka personības ārkārtējās vērtības pilnīgu atzīšanu un attiecīgu institūciju garantētu tās pilnīgas izteiksmes iespēju.

Šim dokumentam pievienojušās valstis, to skaitā arī Latvijas Republika, atzinušas par savu pienākumu saskaņā ar saviem likumiem un starptautiskajām saistībām aizsargāt valsts demokrātisko kārtību un apņēmās, ka tās pievērsīs īpašu uzmanību, tai skaitā, arī veselības problēmām.

[17] Tiesa uzskata, ja par tipiskām situācijām atzītu visas tās situācijas, kad pirmšķietami izpildās tiesiskās normas sastāvs un būtu jāiestājas tajā paredzētajām sekām, tad tiesību piemērotājam pie netipiskām situācijām vispār nebūtu iespējams nonākt, jo visas situācijas tiktu atzītas par tipiskām. Tāpēc tiesību piemērotājam gadījumos, kad ir izdodams obligātais administratīvais akts, ir nepieciešams rūpīgi izvērtēt visus konkrētā gadījuma faktiskos apstākļus un izdarīt secinājumu par tiesību normas piemērošanu, vērtējot iegūtā rezultāta samērīgumu un

tā atbilstību taisnīgumam, kā arī ņemot vērā to, ka katra persona ir unikāla un tai ir tiesības baudīt cilvēka cieņu neaizskarošu attieksmi no valsts puses.

[18] Satversmes tiesas 2008.gada 29.decembra sprieduma lietā Nr.2008-37-03 12.2.punktā ir norādīts, ka individuālām personām paredzētās zāļu iegādes izdevumu kompensācijas gadījumā nav pierādīta attiecīgā medikamenta terapeitiskā efektivitāte, atbilstība konkrētu slimību ārstēšanas shēmām un vadlīnijām, kā arī citiem nozīmīgiem faktoriem, turklāt nav attiecīgā medikamenta izmaksu pozitīva novērtējuma. Individuālais kompensācijas mehānisms ir vērsts uz to, lai nodrošinātu ārstēšanu neparedzētos gadījumos (retas diagnozes, jauni medikamenti), ja medikamentu terapeitiskā efektivitāte (arī dzīvildze, kas atsevišķos gadījumos var līdzināties pat nullei) vēl nav zināma un nav iespējams paredzēt un plānot pacientu vajadzību apmierināšanai nepieciešamos līdzekļus valsts budžetā.

Līdz ar to konstatējot, ka pieteicējas gadījums atšķiras no Satversmes tiesas norādītās tipiskās situācijas, kad tiek kompensēti zāļu iegādes izdevumi individuālām personām, ir jāatzīst, ka pieteicējas gadījums ir netipisks un ir iespējama atkāpe no Noteikumu Nr.899 noteiktā ierobežojuma.

Tādejādi, lai secinātu, ka pieteicējas gadījums ir netipisks, lietā ir noskaidrojams vai pastāv vismaz viens no turpmāk norādīto apstākļu kopuma. Proti, vai:

1) ir pierādīta un zināma zāļu Sprycel (Dasatinib) terapeitiskā efektivitāte un ir iespējams paredzēt dzīvildzi. Zāles Sprycel (Dasatinib) tiek plaši pielietotas mieloleikozes ārstēšanā pacientiem, kam ir izveidojusies rezistence pret iepriekšējo terapiju, kā arī to, vai Sprycel (Dasatinib) nav jaunas zāles;

2) Sprycel (Dasatinib) pieteicējai tiek lietots atbilstoši noteiktās diagnozes ārstēšanas shēmām un vadlīnijām;

3) pieteicējai noteiktā diagnoze nav reta;

4) ir iespējams plānot līdzekļus valsts budžetā, lai nodrošinātu šo zāļu iekļaušanu kompensējamo zāļu sarakstā.

[19] Izvērtējot to, vai ir pierādīta un zināma zāļu Sprycel (Dasatinib) terapeitiskā efektivitāte un ir iespējams paredzēt dzīvildzi, kā arī to, vai Sprycel (Dasatinib) nav jaunas zāles un tiek plaši pielietotas mieloleikozes ārstēšanā pacientiem, kam ir izveidojusies rezistence pret iepriekšējo terapiju, tiesa secina turpmāk minēto.

Sprycel (Dasatinib) 2005.gada 23.decembrī tika apstiprinātas kā zāles reto slimību ārstēšanai (skat. Eiropas publiskā novērtējuma ziņojumu EMEA/H/C/709, pieejams http://www.emea.europa.eu). Tādejādi tiesa secina, ka tās ir salīdzinoši jaunas zāles.

Saskaņā ar Sprycel zāļu aprakstu, kas publicēts Eiropas medicīnas aģentūras (European Medicines Agency) interneta mājas lapā ar adresi - http://www.emea.europa.eu/humandocs/PDFs/EPAR/sprycel/H-709-PI-lv.pdf katrā Sprvcel 20 mg apvalkotā tabletē ir 20 mg aktīvās ķīmiskās vielas (ATC) dasatiniba (dasatinib) (monohidrāta veidā). Zāļu aprakstā norādīts, ka Sprycel lieto pieaugušajiem hroniskas mieloleikozes (HML) ārstēšanai, hroniskā, akcelerācijas vai blastu stadijās ar iepriekšējas terapijas, tostarp imatiniba mesilāta rezistenci vai nepanesamību, gadījumos. Savukārt, ieteicamā zāļu Sprycel sākumdeva hroniskas mieloleikozes hroniskā stadijā ir 100 mg dasatiniba vienu reizi dienā, lietojot iekšķīgi konsekventi vai nu no rīta, vai vakarā.

Attiecībā uz pieteicēju konstatējams, ka pieteicēja minētās zāles lieto jau no 2008. gada februāra un ir gūti pozitīvi rezultāti. Jau 2008. gada 10. jūlija sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca" klīnikas "Linezers" hematologu konsīlijs ir secinājis, ka Sprycel ir vienīgais specifiskais medikaments, kas lietojams, lai saglabātu pilnu citoģenētisko remisiju, pieteicējai bez minētā medikamenta nav iespējams uzturēt dzīvības funkcijas *(lietas 25.lapa)*.

Sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Rīgas hematoloģijas centrs" 2009.gada 11.augusta konsīlija slēdzienā, norādīts, ka saņemot Sprycel (Dasatinib), BCR-ABL gēna koncentrācija kopš 2008.gada 20.maija ir samazinājusies līdz 0,08%, kā arī tika veikta citoģenētikas analīze, kur analizētajās 20 plātnītēs tikai vienā tika atrasta 8.hromosomas trisomija, pārējās plātnītēs konstatēja sievietes kariopu bez pataloģiskām izmaiņām, kas liecina par pilnu citoģenētisku remisiju un labu

terapijas efektivitāti. Šādā situācijā ir medicīniskas indikācijas turpināt terapiju ar Sprycel (Dasatinib) *(lietas 81.lapa).*

Arī 2010. gada 3. marta sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca" hematologu konsīlija slēdzienā ir norādīts, ka lietojot zāles Sprycel (Dasatinib), ir panākta slimības remisija.

Tā kā pieteicēja lūdz izdot labvēlīgāku administratīvo aktu, tad tiesa vērtē arī hematologu konsīliju 2009. un 2010. gada slēdzienus, proti, arī faktiskos apstākļus, kādi pastāv lietas izskatīšanas laikā, nevis tikai Lēmuma pieņemšanas brīdī.

Ņemot vērā minēto tiesa konstatē, ka ir pierādīta un zināma zāļu Sprycel (Dasatinib) terapeitiskā efektivitāte attiecībā uz pieteicēju un, lietojot zāles, ir iespējams paredzēt dzīvildzi. Tāpat tiesa konstatē, ka Sprycel (Dasatinib) nav jaunas zāles un tiek plaši pielietotas mieloleikozes ārstēšanā pacientiem, kam ir izveidojusies rezistence pret iepriekšējo terapiju.

[20] Izvērtējot to, vai Sprycel (Dasatinib) pieteicējai tiek lietots atbilstoši noteiktās diagnozes ārstēšanas shēmām un vadlīnijām, tiesa konstatē turpmāk norādīto.

Pieteicēja slimo ar hronisku mieloleikozi, Filadelfijas hromosoma pozitīva, no 2004.gada jūlija. Valsts Hematoloģijas Centrā slimniece saņēmusi poliķīmijterapijas kursus ar Hydrea, Agapurīnu, Glivec. Šajā laikā Viļņas Santariskiu Universitātes klīnikā uzsākta alogēna donora meklēšana, lai veiktu alogēnu asins cilmes šūnu transplantāciju. Līdz šim piemērots donors nav atrasts, jo sameklētā potenciālā donore, kas pēc HLA saderības ir 8/10, ņemot vērā, ka donore ir sieviete un saderība nav 10/10, pacientei ir ļoti augsts risks komplikācijām un transplantāts pret saimnieku slimības attīstībai, tādēļ piemērotāka donora meklēšana norit joprojām ik pa 3 mēnešiem.

2006.gada 24.novembrī BCR-ABL gēna koncentrācija bija 6,64 - 01=46,7%, bet BCR - ABL gēna koncentrācija 2007.gada 14.augustā pieauga līdz 1,15 +00=81%, kas liecināja par Imatinib (Glivec) rezistenci.

Medikamenta Sprycel ir reģistrēta indikācija HML Ph+ gadījumos, ja ārstēšanas laikā izveidojas rezistence pret Glivec un vadoties pēc NCCN (Nacionālās Vispārējās Vēža darba grupas) vadlīnijām, kas aprakstītas www.nccn.org.

Sprycel ir pretvēža zāles. Tās lieto pieaugušu leikēmijas (balto asinsķermenīšu vēža) pacientu ārstēšanai tās lieto akūtas limfoblastiskās leikēmijas (ALL) gadījumā, kad limfocīti (cits balto asinsķermenīšu veids) vairojas pārāk ātri, vai arī HML blastu fāzē, kad pacientiem ir pozitīvs Filadelfijas hromosomas tests (Ph+). Tas nozīmē, ka daļa pacienta gēnu ir pārkārtojusies un izveidojusi īpašu hromosomas veidu, ko sauc par Filadelfijas hromosomu. Šī hromosoma ražo fermentu, kas izraisa leikēmiju. Sprycel lieto pacienti ar nepanesamību vai gadījumos, kad slimība nepakļaujas ārstēšanai ar citām zālēm.

Pacientiem Sprycel sākumdeva ir 70 mg divreiz dienā, ieņemot vienu tableti no rīta un vienu vakarā (skat. Eiropas publiskā novērtējuma ziņojumu EMEA/H/C/709, pieejams http://www.emea.europa.eu).

Tādejādi ir secināms, ka zāles Sprycel (Dasatinib) pieteicējai tiek ordinētas un lietotas atbilstoši noteiktās diagnozes ārstēšanas shēmām un vadlīnijām.

[21] Izvērtējot, vai pieteicējas diagnoze ir vai nav reta, tiesa secina, ka pieteicējai diagnosticētā slimība tiek uzskatīta par retu (skat. Eiropas publiskā novērtējuma ziņojumu EMEA/H/C/709, pieejams http://www.emea.europa.eu).

[22] Izvērtējot to, vai ir iespējams plānot līdzekļus valsts budžetā, iekļaujot zāles Sprycel (Dasatinib) kompensējamo medikamentu sarakstā, tiesa secina turpmāk minēto.

Valsts var plānot līdzekļus medikamentu kompensāciju izmaksām, ja attiecīgās zāles ir iekļautas kompensējamo medikamentu sarakstā un ir zināms to pacientu skaits, kam būs nepieciešams kompensēt attiecīgās zāles.

2008.gada 15.janvārī Zāļu cenu valsts aģentūrā, atbilstoši Noteikumu Nr.899 noteiktajai kārtībai, SIA „PharmaSwiss Latvia" iesniedza iesniegumu, ar kuru lūdza iekļaut Sprycel (Dasatinib) apvalkotas tabletes 20mg un 50mg kompensējamo zaļu sarakstā. Zāļu cenu valsts aģentūra veica šo zāļu ārstniecisko ekspertīzi iesniegumā minētajām diagnozēm – C92.1 Hroniska mieloleikoze – pacientiem, kuriem ir attīstījusies rezistence vai tie netolerē iepriekšējo

terapiju, tai skaitā terapiju ar Imatinib un C91.0 Akūta limfoleikoze ar pozitīvu Filadelfijas hromosomu (PH+) – pacientiem, kuriem ir attīstījusies rezistence vai tie netolerē iepriekšējo terapiju.

Zāļu cenu valsts aģentūra ir izvērtējusi iesniegumus un sākotnēji atteica iekļaut zāles kompensējamo medikamentu sarakstā. Tomēr, kā tiesas sēdē norādīja atbildētājas pārstāves, 2010. gada 19. oktobra oficiālajā laikrakstā "Latvijas Vēstnesis" ir publicēts Valsts ekonomikas centra 2010. gada 22. septembra lēmums Nr.417, ar kuru medikaments Sprycel (Dasatinib) 50mg Nr.60 tiek iekļauts kompensējamo zāļu C sarakstā. Līdz ar to secināms, ka valsts ir apņēmusies apmaksāt arī zāļu Sprycel (Dasatinib) izdevumus, secinot, ka tā ārstnieciskā efektivitāte ir pierādīta un arī ekonomiski tās ir izvērtētas.

Līdz ar to nav pamata uzskatīt, ka pieteicējas gadījumā būtu piemērojams individuālais kompensāciju mehānisms, kas ietverts Noteikumos Nr.899 XII. nodaļā „Zāļu un medicīnisko ierīču kompensācija individuālām personām".

[23] Apkopojot iepriekš izklāstīto, tiesa nonāk pie secinājuma, ka pieteicējas gadījums atšķiras no tipiskā ar to, ka Sprycel (Dasatinib) efektivitāte ir pierādīta. It īpaši nav šaubu par Sprycel (Dasatinib) terapeitisko efektivitāti tieši pieteicējai. Pie tam pieteicēja Sprycel (Dasatinib) lieto atbilstoši noteiktās diagnozes ārstēšanas shēmām un vadlīnijām. Turklāt ārstu konsīlija slēdzienā, kā arī pētījumos ir norādīts, ka nepastāv cita alternatīva terapija pacientiem, kam ir attīstījusies rezistence pret iepriekšējo terapiju.

Lai gan tiesa ir konstatējusi, ka pieteicējas slimība ir reta un zāles Sprycel (Dasatinib) ir jaunas zāles, tomēr, tiesa uzskata, šie apstākļi nav tik būtiski, lai izdarītu secinājumu, ka pieteicējas gadījums ir tipisks un pilnībā iekļaujas Noteikumu Nr.899 normas, kas paredz ierobežojumus individuālām personām, noteiktajā tiesiskajā sastāvā. Tiesas ieskatā šajā situācijā noteicošais ir tieši pieteicējai pielietotās terapijas efektivitāte, ārstu viedoklis par tās turpināšanu un tās pielietošana atbilstoši zāļu lietošanas vadlīnijām attiecīgajai diagnozei.

[24] Arī Vācijas konstitucionāla tiesa 1997.gada 16.septembra spriedumā lietā Nr.1BvR 347/98 ir norādījusi, ka ir apmaksājama tādas dzīvību apdraudošas vai nāvīgas slimības ārstēšana atbilstoši ārsta izvēlētajām ārstniecības metodēm, ja izredzes uz izārstēšanos vai ievērojamu pozitīvu ietekmi uz slimības norisi ir pārliecinoši augstas. Tādos gadījumos ir jāvērtē katrs individuālais gadījums atsevišķi. Novērtējums ir veicams ņemot vērā pacienta ārstējošo ārstu profesionālo viedokli par izvēlētās ārstēšanas metodes iedarbīgumu konkrētajā gadījumā, kā arī vispārīgos zinātniskos pētījumus par attiecīgās metodes iedarbību attiecīgās slimības ārstēšanā (http://www.bverfg.de/en/decisions/rs20051206_1bvr034798.html).

[25] Tiesa uzskata, ka izlemjot jautājumu par pieteicējai labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu ir ņemams vērā, ka faktiskie apstākļi, kādos atrodas pieteicēja ir netipiski un pilnībā neiekļaujas piemērojamās tiesību normas sastāvā, kā arī Vācijas konstitucionālās tiesas atziņa, ka ir apmaksājama tādas dzīvību apdraudošas vai nāvīgas slimības ārstēšana atbilstoši ārsta izvēlētajām ārstniecības metodēm, ja izredzes uz izārstēšanos vai ievērojamu pozitīvu ietekmi uz slimības norisi ir pārliecinoši augstas.

Līdz ar to, tiesa uzskata, ka nav samērīgi pieteicējai atteikt segt zāļu Sprycel iegādes izdevumus simts procentu apmērā, jo attiecībā pret pieteicēju nebūtu taisnīgi pieļaut šādu ierobežojumu, kas liedz viņai iespēju turpināt ārstēšanos, kas pieteicējai ir efektīva, kā arī atteikums segt zāļu izdevumus var novest pie pieteicējas nāves.

[26] Satversmes tiesa 2006.gada 11.decembra sprieduma lietā Nr. 2006-10-03 22.punktā ir norādījusi, ka sociālo tiesību jomā gandrīz vienmēr ir iespējams juridiski pamatots un personai labvēlīgāks risinājums, kas ļautu tai saņemt lielāku sociālo pabalstu no valsts. Taču juridiskas argumentācijas ceļā nav iespējams ņemt vērā valsts finansiālās iespējas, ekonomisko situāciju, tiesībpolitiskās prioritātes un atsevišķu sociālo grupu īpašās vajadzības. Visi šie apsvērumi ietekmē likumdevēja vai Ministru kabineta izšķiršanos, paredzot noteiktu sociālās drošības sistēmas pakalpojumu, tā apmēru un piešķiršanas nosacījumus.

Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments, analizējot sociālās politikas būtību, kas būtu attiecināms arī uz izskatāmo lietu, cita starp atzinis, ka tiesas varētu iejaukties valsts sociālajā politikā, ja konstatētu, ka pieņemot lēmumu, pieļauts vienlīdzības, patvaļas

aizlieguma, tiesiskās paļāvības vai citu vispārējo tiesību principu pārkāpums (*sal.sk. Senāta 2004. gada 20. aprīļa sprieduma lietā SKA-33 11.punktu, publicēts: Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta spriedumi un lēmumi 2004. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2005, 288.-289.lpp.*).

Līdzīgu nostāju sociālo tiesību jomā ir paudusi arī Satversmes tiesa, norādot, ka sociālo tiesību īpašais raksturs noteic arī tiesu varas kontroles robežas šajā jomā. Īstenojot sociālās tiesības, likumdevējs bauda plašu rīcības brīvību, ciktāl tā saprātīgi saistīta ar valsts ekonomisko situāciju, tomēr šī rīcības brīvība nav neierobežota (*sk. Satversmes tiesas 2006. gada 2. novembra sprieduma lietā Nr. 2006-07-01 13. – 14. punktu*). Savukārt „tiesu varai ir pienākums izvērtēt, vai likumdevējs ievērojis šīs rīcības brīvības robežas" *(Satversmes tiesas 2006. gada 11. decembra sprieduma lietā Nr. 2006-10-03 16. punkts)*. Tas nozīmē, ka tiesai pēc iespējas jāpārbauda, vai:

1) likumdevējs veicis pasākumus, lai nodrošinātu personām iespēju īstenot sociālās tiesības;

2) šie pasākumi veikti pienācīgi, proti, vai personām ir nodrošināta iespēja īstenot savas sociālās tiesības vismaz minimālā apmērā;

3) vai ir ievēroti vispārējie tiesību principi *(sk. Satversmes tiesas 2007.gada 19.decembra sprieduma lietā Nr.2007-13-03 secinājumu daļas 8.4.punktu)*.

[27] Izvērtējot iepriekš izklāstītās tiesu atziņas, tiesa nonāk pie secinājuma, ka lietā ir pieļaujama atkāpe no Noteikumos Nr.899 noteiktā zāļu kompensācijas apmēra ierobežojuma, jo ierobežojums attiecībā pret pieteicēju nav samērīgs un taisnīgs.

Tādejādi tiesa var lemt par pienākuma uzlikšanu atbildētājam segt pieteicējai zāļu Sprycel (Dasatinib) iegādes izdevumus simts procentu apmērā.

[28] Veselības ministrija norāda, ka Ministru kabinets noteicis vienveidīgu Aģentūras rīcību gadījumos, kad personām bez konkrēto zāļu lietošanas nav iespējams uzturēt pacienta dzīvības funkcijas, Noteikumi Nr.899 neparedz Aģentūrai rīcības brīvību, pieņemot lēmumu par individuālu zāļu izdevumu kompensāciju.

Tiesa uzskata, ka minētais arguments nevar būt par pamatu, lai atteiktu pieteicējai kompensēt viņai nepieciešamo zāļu iegādi.

Tiesa norāda, ka pieteicējas gadījums ir īpašs, jo pieteicējai ir rezistence pret zālēm Glivec, kas ir iekļauts kompensējamo zāļu sarakstā. Tādu personu, kam ir rezistence pret zālēm Glivec ir salīdzinoši maz, tādējādi, tas uzskatāms par vērā ņemamu apstākli, kas var būt par pamatu, lai lemtu par zāļu Sprycel (Dasatinib) izdevumu kompensāciju 100% apmērā.

Ministru kabinets nav vērtējis visus apstākļus, kā arī individuālus gadījumus, kad ar 10000 Ls kompensāciju varētu būt par maz, īpaši gadījumos, kad tiek skartas Satversmes 93.pantā nostiprinātas personas tiesības uz dzīvību.

Saskaņā ar Latvijas Republikas Satversmes 91.pantu visi cilvēki Latvijā ir vienlīdzīgi likuma un tiesas priekšā. Cilvēka tiesības tiek īstenotas bez jebkādas diskriminācijas. Latvijas Republikas Satversmes 93.pants noteic, ka ikviena tiesības uz dzīvību aizsargā likums.

Tiesa uzskata, ka gadījumos, kad tiek skartas personas tiesības uz dzīvību un pastāv tik būtisks apstāklis kā rezistence pret zālēm, kas ir iekļautas kompensējamo zāļu sarakstā, tad saskaņā ar vienlīdzības principu līdzīgas zāles, kas ir piemērotas personai ir kompensējamas pilnā apmērā.

[29] Izejot no Farmācijas likuma un Noteikumos Nr.899 ietvertajām tiesību normām un pamatprincipiem, secināms, ka Latvijas valsts, realizējot Latvijas Republikas Satversmes 1. pantā noteikto, ka Latvija ir neatkarīga demokrātiska republika, kā arī 111. pantā noteikto, ka Valsts aizsargā cilvēku veselību un garantē ikvienam medicīniskās palīdzības minimumu, ir apņēmusies daļēji vai pat pilnā apmērā kompensēt cilvēka dzīvības nodrošināšanai nepieciešamās zāles, pirmām kārtām vadoties no tā, kāda slimība ir piemeklējusi attiecīgo cilvēku. Tādējādi palīdzības pamatā ir slimības bīstamība un prognozējamās negatīvās sekas (skat. Noteikumu Nr.899 4.1. punktu). Tā kā valsts ekonomiskā iespējas konkrētajā attīstības stadijā nav neierobežotas, valsts nespēj sniegt palīdzību visiem, kam tā iespējams būtu nepieciešama, vai arī nespēj palīdzēt pilnā apmērā. Šī iemesla dēļ likumdevējs ir izvēlējies

ieviest ierobežojumus kā, piemēram, individuālu metodi zāļu kompensācijai. Tomēr, tiesas ieskatā likumdevējs šādā gadījumā nav vēlējies ierobežot slimo personu tiesības, bet gan nodrošinātos pret to, lai valsts (visas sabiedrības) naudas līdzekļi netiktu tērēti nelietderīgi, kompensējot medikamentus, kuru efektivitāte un pielietojuma rezultāts nav pārbaudīts. Tiesas ieskatā personai negatīvu lēmumu pamatojot tikai ar šo izņēmumu no vispārējās kompensācija kārtības, kuras pamatā ir attiecīgā diagnoze, var tikt pārkāpts arī visu personu vienlīdzības princips, kas ir Latvijas Republikas Satversmes 1. panta pamatā.

Tiesa atzīst, ka runāt par vienlīdzība principa ievērošanu var tikai tad, ja pastāv vienādi salīdzināmi faktiskie apstākļi. Lai gan izskatāmajā gadījumā faktiskie apstākļi it kā nav pilnīgi vienādi, jo pie vienas un tās pašas slimības pieteicējai ir izveidojusies rezistence pret kompensējamo zāļu sarakstā iekļauto medikamentu Glivec, un viņai ir jālieto citas zāles, ir jāizvērtē, vai šādā gadījumā ir ievērota vienlīdzība ar personām, kuras lieto medikamenta Glivec.

Tiesas ieskatā pie apstākļiem, ka medikaments Sprycel ir pazīstams un atzīts citās valstīs, un tā terapeitiskā efektivitāte attiecībā uz pieteicēju ir pierādīta (skat. iepriekš konstatēto), šāda vienlīdzība netiek nodrošināta, it īpaši tādā gadījumā, ja medikamenta Sprycel izmaksas būtiski nepārsniedz medikamenta Glivec izmaksas.

[30] Atbildētāja norāda, ka Valsts budžeta līdzekļi, kas piešķirti zāļu iegādes izdevumu kompensācijai, ir ievērojami, bet tie joprojām ir nepietiekoši, lai nodrošinātu visu pacientu vajadzības. Tādējādi, ja pieteicējai tiks kompensētas sarakstā neiekļautas zāles 100% apmērā, tad iestāsies cita nevienlīdzība, proti, paaugstinātu izmaksu zāļu kompensācijas rezultātā tiks izlietoti budžeta līdzekļi mazāka pacientu skaita vajadzību nodrošināšanai un palielināsies nenodrošinātās prasības citām pacientu grupām, kuru slimības tāpat ir pieskaitāmas pie hroniskām, dzīvību apdraudošām slimībām vai slimībām, kas izraisa smagu neatgriezenisku invaliditāti. Tādējādi, atšķirīgā attieksme pret personām ir objektīvi pamatota ar citu personu tiesību uz veselību ievērošanu, kā arī, ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, tā ir samērīga.

Tiesa uzskata, ka konkrētajā lietā minētais arguments nevar būt par pamatu, lai atteiktu pieteicējai kompensēt viņai nepieciešamo zāļu iegādi.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 13.pantā definēto samērīguma principu, labumam, ko sabiedrība iegūst ar ierobežojumiem, kas uzlikti adresātam, ir jābūt lielākam nekā viņa tiesību vai tiesisko interešu ierobežojumam. Būtiski privātpersonas tiesību vai tiesisko interešu ierobežojumi ir attaisnojami tikai ar nozīmīgu sabiedrības labumu.

Tiesa norāda, ka konkrētajā gadījumā nevar konstatēt nozīmīgus zaudējumus sabiedrībai, jo gadījumā, ja pieteicējai nebūtu rezistence pret zālēm Glivec, kas ir iekļautas kompensējamo zāļu sarakstā, tad pieteicējai zāles tiktu kompensētas pilnā apmērā.

Turklāt konkrētajā gadījumā Veselības ministrijas apgalvojums, ka tas, ka attiecīgas zāļu izmaksas ir nesamērīgas ar to ārstniecības efektivitāti, ir nepamatots, jo ir ārstu konsīlija atzinums, no kura izriet, ka konsīlijs ir konstatējis šo zāļu efektivitāti pieteicējai. Pieteicēja arī ir iesniegusi aprēķinus, ka šīs zāles faktiski nav pārmērīgi dārgas, salīdzinot ar sarakstā iekļautajām (Glivec). Veselības ministrija nav sniegusi citādus aprēķinus, no kuriem izrietētu izmaksu nesamērība.

Tādējādi, tiesa nesaskata minētajā apstāklī sabiedrības labumu, ko sabiedrība iegūst ar ierobežojumiem, kas uzlikti adresātam.

[31] Visbeidzot tiesai ir jāizvērtē, vai kompensējot pieteicējai zāles Sprycel, valstij netiek uzliktas pārlieku lielas finansiālas saistības, kas varētu būt pamats uzskatīt, ka pieteicējai tiktu piešķirts papildus labums, kas, pirmkārt, nostādītu pieteicēju privileģētākā stāvoklī, kā citus hroniskas mieleikozes slimniekus, kā arī atņemtu līdzekļus citiem slimniekiem, kuriem nepieciešams kompensēt zāles.

Minētā sakarā tiesa vērtē pieteicējas norādītos argumentus par medikamentu Glivec un Sprycel izmaksām.

Pieteicēja norāda, ka salīdzinot medikamenta Glivec un Sprycel izmaksas (salīdzinājums dots cenās, kas bija pieteikuma iesniegšanas dienā), redzams, ka medikamenta Imatinib (Glivec) 100 mg, kura iepakojumā ir 120 cietās kapsulas, kompensācijas bāzes cena ir LVL 1600, bet aptiekas cena ar 10% PVN ir LVL 1764,68. Pieteicēja paskaidro, ka viņai situācijā, kad nebūtu

izstrādājusies rezistence pret Glivec, ārstēšanai ar Glivec saskaņā ar hematologu konsīlija 2007.gada 13.novembra slēdzienā norādīto, būtu nepieciešami vismaz 800 mg dienā, kuru iegādes izdevumus valsts kompensētu pilnībā. Šādā situācijā viņai mēnesim būtu nepieciešami vismaz divi iepakojumi Glivec, kuru aptiekas izmaksas kopā sastādītu LVL 3529,36, savukārt zāļu Sprycel viena iepakojuma aptiekas cena ir Ls 3862,20. Atbilstoši hematologu konsīlija 2008.gada 10.jūlija slēdzienā norādītajam, pieteicējai nepieciešamā Sprycel dienas deva ir 140mg. Kopējā 12 mēnešiem paredzētā zāļu Sprycel 70mg izmaksu summa ir LVL 50208,60 (summa aprēķināta, viena iepakojuma aptiekas cenu LVL 3862,20 reizinot ar 13 – nepieciešamo iepakojumu skaitu 12 mēnešu periodam). Attiecīgi vienam mēnesim Sprycel iegādei nepieciešama summa ir LVL 4184,05, kas ir tikai par 654,69 latiem, jeb par 7,7% lielāka nekā vienam mēnesim Glivec iegādei nepieciešamās izmaksas.

Tādējādi, izvērtējot iepriekš minēto un pieteicējas pārstāves norādīto tiesas sēdē, ka medikamenta Sprycel cena pašlaik aptiekās ir pat par 10-15% zemākas, tiesa nesaskata ne vienlīdzības principa pārkāpumu, ne arī ievērojamu ekonomisku apgrūtinājumu valstij, kas ir pieņēmusi politisku lēmumu kompensēt zāles hroniskas mieleikozes slimība gadījumā.

[32] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 6.pantā noteikto vienlīdzības principu, pastāvot vienādiem faktiskajiem un tiesiskajiem lietas apstākļiem, iestāde un tiesa pieņem vienādus lēmumus (pastāvot atšķirīgiem faktiskajiem vai tiesiskajiem lietas apstākļiem, — atšķirīgus lēmumus) neatkarīgi no administratīvā procesa dalībnieku dzimuma, vecuma, rases, ādas krāsas, valodas, reliģiskās pārliecības, politiskajiem vai citiem uzskatiem, sociālās izcelšanās, tautības, izglītības, sociālā un mantiskā stāvokļa, nodarbošanās veida un citiem apstākļiem.

Ņemot vērā minēto, tiesa uzskata, ka ir jāievēro vienlīdzības princips starp personām, kuras var lietot 100% kompensējamās zāles Glivec un tām personām, kurām ir rezistence pret minētajām zālēm. Tiesiskā valstī nedrīkst pastāvēt tāda situācija, ka vienas personas ar tādu pašu diagnozi kā pieteicēja var saņemt zāļu kompensāciju 100% apmērā, bet pieteicēja īpašo apstākļu (rezistences pret kompensējamām zālēm) dēļ to nevar, it īpaši tādā gadījumā, ja kompensējamās zālēs Glivec un pieteicējai nepieciešamās zāles Sprycel cenas ziņā ir līdzīgas, un ja ārstu konsīlijs ir atzinis zāļu Sprycel piemērotību un terapeitisko efektivitāti attiecīgai personai (pieteicējai). Tāpat ir ņemams vērā apstāklis, ka gadījumā, ja pieteicējai nebūtu izveidojusies rezistence pret preparātu Glivec, valsts jebkurā gadījumā būtu spiesta segt izdevumus par zālēm 100% apmērā, proti, ne valsts, ne sabiedrība neiegūtu konkrētu labumu. Nav šaubu, ka pieteicēja par to, ka viņai ir izveidojusies rezistence pret konkrētām kompensējamo zāļu reģistrā ietvertajām zālēm, nekādā ziņā nav vainojama. Arī Ministru kabineta mērķis Noteikumos Nr.899 ietverot kompensācijas robežas individuālajos gadījumos, sedzot zāļu izmaksas līdz 10’000 Ls apmērā latos, nav bijis liegt saņemt kompensējamās zāles personām ar konkrētu diagnozi, bet ir noteikusi ierobežojumus īpašos retu slimību gadījumos, ja ir nepieciešamas dārgas un faktiski nepārbaudītas zāles, proti, tādas, kuru efektivitāte būtu apšaubāma. Tādējādi tiesa uzskata, ka nekompensējot pieteicējai zāles Sprycel 100% apmērā, attiecībā uz pieteicēju netiktu ievērots vienlīdzības princips, kas ir nostiprināts gan Administratīvā procesa likuma 6. pantā, gan Latvijas Republikas Satversmes 91. pantā.

[33] Pastāvot iepriekš minētiem apstākļiem, tiesa uzskata, ka ir pamats uzlikt pienākumu atbildētājam kompensēt pieteicējai medikamenta *Sprycel (Dasatinib)* 70 mg 13 iepakojumu (iepakojumā 56 tabletes) iegādes izdevumus 100% apmērā.

[34] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, ja pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu.

Tiesa konstatē, ka pieteicēja valsts nodevu LVL 20,00 (divdesmit latu) apmērā par pieteikumu par lietas ierosināšanu tiesā ir samaksājis 2009.gada 16.jūnijā *(lietas 10.lapa)*. Tā kā pieteicējas pieteikums ir apmierināms pilnībā, tad no atbildētāja par labu pieteicējai ir piespriežama viņas samaksātā valsts nodeva.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panata pirmo daļu, 246. – 251., 254. panta pirmo un otro daļu, un 289. –291. pantu, tiesa

nosprieda:

A.J. pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu – pienākuma uzlikšanu Veselības norēķinu centram kompensēt *A.J.* medikamenta *Dasatinib (Sprycel)* 70 mg 13 iepakojumu (iepakojumā 56 tabletes) iegādes izdevumus 100% apmērā **apmierināt**.

Piespriest no Latvijas Republikas par labu *A.J.* viņas samaksāto valsts nodevu Ls 20,00 (divdesmit latu) apmērā.

Tiesas spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvajā rajona tiesā.

Spriedums sastādīts 2010.gada 29.novembrī.

Tiesnesis /paraksts/ Dz.Melbārdis

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās rajona tiesas
tiesnesis _____ Dz.Melbārdis
Rīgā, 2010.gada 29.novembrī